

Seat Number

--	--	--	--	--	--

MCOM April 2015

आघात - 001

101

**Economics of Industries
(New) (From 2014) (11010)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 is compulsory.
5. Attempt any two question from question no 2 to 4.
6. Attempt any two question section- II.

1. Write short notes any three. 12
- a) Factor of industrialization
  - b) Cause of industrial disputes in India.
  - c) New industrial policy.
  - d) Pricing in public Enterprise.
  - e) Labour wage policy in India.

SECTION – I

2. Discuss the determinate of industrial location. 12
3. What do you meant by industrial economics? Explain the scope of industrial economics. 12
4. Explain the nature and types of investment Decision in industries. 12

SECTION – II

5. Explain the importance and problems of small scale industries. 12
6. Explain the various features of industrial labour. 12
7. Explain the role of industrialization in industrial development in India. 12

*****

आघात - 001

1

P.T.O

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न पहिला अनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्र. 2 ते 4 मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दोन मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. थोडक्यात टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) औद्योगिकीकरणाचे घटक.
  - ब) भारतात औद्योगिक कलहाची कारणे.
  - क) नविन औद्योगिक धोरण.
  - ड) सार्वजनिक उपक्रमातील किंमत निश्चिती
  - इ) भारतातील कामगारांचे वेतन विषयक धोरण.

विभाग - पहिला.

2. औद्योगिक स्थान निश्चितीचे निर्धारित घटकांची चर्चा करा. 12
3. औद्योगिक अर्थशास्त्रापासून आपणास काय बोध होतो? औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा. 12
4. उद्योगातील गुंतवणूक निर्णयाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा. 12

विभाग - दुसरा

5. लघुउद्योगाचे महत्त्व आणि समस्या स्पष्ट करा. 12
6. औद्योगिक कामगारांची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 12
7. भारताच्या औद्योगिक विकासामध्ये औद्योगिककरणाची भूमिका स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

301
Management Accounting
(2310)

P. Pages : 3

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of non – programmable calculator is permissible.
7. In section – I, question number 1 is compulsory, in addition attempt any two other questions from Section – I, again, Attempt any two question from Section – II.

SECTION – I

1. The Western Company Ltd. manufactures a particular product, the standard direct labour cost of which is Rs. 120 and which is arrived as follows : 12

Grade of workers	Hours per unit of output	Rate per hour Rs.	Amount (Direct labour cost) Rs.
A	30	2	60
B	20	3	60
	50		120

In a particular period, 100 units of the product were produced, the actual cost of which was as follows :

Grade of workers	Hours	Rate(Rs.)	Amount (Rs.)
A	3200	1.50	4,800
B	1900	4.00	7,600
	5100		12,400

You are required to calculate the

- 1) Total labour cost variance.
- 2) Labour rate variance.
- 3) Labour Mix Variance and
- 4) Labour efficiency Variance.

2. Make an assessment of the comparative positions of firms A, B and C after calculating relevant ratios on the basis of the following information for a year having assuming 360 days in a year. 12

Particular	Firm A Rs.	Firm B Rs.	Firm C Rs.
Average Inventory	10,00,000	15,00,000	20,00,000
Credit sales	66,00,000	83,25,000	89,60,000
Cost of goods sold	60,00,000	75,00,000	80,00,000
Expenses of Management	5,00,000	7,50,000	10,00,000
Average Receivables	13,20,000	24,97,500	35,84,000

(i.e. calculating – Inventory Turn over Ratio, Average collection period, percentage of Gross profit to sales)

3. A Factory is currently working at 50% capacity and produces 10,000 units at a cost of Rs. 180 per unit as per details below. 12

Particular	Rs.
Material	100
Labour	30
Factory overhead	30 (Rs. 12 fixed)
Administrative over head	20 (Rs. 10 fixed)

Total	180

The current selling price is Rs. 200 per unit. At 60% working, material cost per unit increases by 2% and selling price per unit falls by 2%, At 80% working, material cost per unit increases by 5% and selling price per unit falls by 5%
Estimate profits of the factory at 60% and 80% working.

4. The following are extracted from the annual reports of ABC Company for the years ending December 31st, 2011 and 2012 12

Particulars	2011 (Rs.)	2012 (Rs.)
Cost of raw materials consumed	5,00,000	6,00,000
Wages and salaries	3,00,000	3,10,000
Production overhead expenses	1,50,000	1,70,000
Operating Expenses	2,00,000	2,35,000
Sales revenue	15,00,000	20,00,000
Output and sales (units)	1,00,000	1,20,000

From the above construct a comparative income statement and comment on the performance of the company.

SECTION – II

5. Define Management Accounting. Explain the Scope of Management Accounting. 12
6. a) Explain the limitations of Management Audit. 6
 b) Enumerate the limitations of Financial Statement. 6
7. a) Describe the Advantages of Ratio Analysis. 4
 b) Describe the Significance of Budgetary Control. 4
 c) Distinguish between Standard Costing and Budgetary Control. 4

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

201

Indian Financial Systems (New)
(From 2014) (12010)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Attempt any two questions from question no. 2 to 4.
6. Attempt any two questions from Section – II.

1.	Write short notes any three.	12
	a) Secondary market.	
	b) Capital market.	
	c) Insurance.	
	d) Housing Finance.	
	e) Financial Regulations.	

SECTION – I

2.	Explain the different factors of capital market in India.	12
3.	Explain the development of Banks and non – banking financial institutions in India.	12
4.	Discuss the development of Insurance Regulations.	12

SECTION – II

5.	What is Financial Services? Explain the various types of financial services.	12
6.	State the information in brief about different housing finance institutions.	12
7.	Discuss Regarding Financial Regulations and development.	12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 2 ते 4 मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दोन मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. थोडक्यात टिपा लिहा. कोणत्याही तीन 12
  - अ) दुय्यम बाजारपेठा
  - ब) भांडवल बाजार
  - क) विमा
  - ड) गृह वित्त पुरवठा
  - इ) वित्तीय नियमन

विभाग - पहिला

2. भारतातील भांडवल बाजाराचे घटक स्पष्ट करा. 12
3. भारतातील बँक व बँकेत्तर वित्तीय संस्थांचा विकास स्पष्ट करा. 12
4. विमा विनियमन आणि विकास याविषयी चर्चा करा. 12

विभाग - दुसरा

5. वित्तीय सेवा म्हणजे काय? ते सांगून प्रकार स्पष्ट करा. 12
6. गृह वित्त पुरवठा करणाऱ्या विविध संस्थाविषयी थोडक्यात माहिती सांगा. 12
7. वित्तीय नियमन आणि विकास याविषयी चर्चा करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

401

Production & Operations Management (2410)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Attempt any two questions from Remaining Section - I.
6. Attempt any two from Section - II.
7. All question carry equal marks.
8. Figures to the right indicate full marks.

SECTION - I

1.	Give the meaning of production and operation management and its operation strategy.	12
2.	What is multi factor productivity?	12
3.	Explain 'Service' and its intangibility with example.	12
4.	Which are the factors affecting on 'Make or buy Decision'?	12

SECTION - II

5.	Explain in detail the classification of material:	12
6.	What is supply chain management? And tools of SCM.	12
7.	Describe following.	12
	a) ABC Analysis.	
	b) E.O.Q. Concept.	
	c) Need of 'buyer - seller Negotiation.	
	d) Material Requirement planning.	

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
6. विभाग एक मधील उर्वरीत प्रश्नापैकी कोणतेही दोन सोडवा.
7. विभाग दोन मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
8. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
9. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग - पहिला

1. उत्पादन आणि क्रियात्मक व्यवस्थापनाचा अर्थ सांगून क्रियात्मक व्युहरचना स्पष्ट करा. 12
2. बहू घटक उत्पादकता म्हणजे काय? 12
3. 'सेवा' आणि 'सेवेची अदृश्यता' उदाहरणांसह स्पष्ट करा. 12
4. 'तयार करणे किंवा विकत घेणे' या निर्णयावर परिणाम करणारे घटक कोणते? 12

विभाग - दुसरा

5. मटेरिअलचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा. 12
6. 'पुरवठा साखळी व्यवस्थापण म्हणजे काय? आणि त्याची साधने कोणती? 12
7. थोडक्यात लिहा. (कोणतेही दोन). 12
  - a) ABC विश्लेषण.
  - b) EOQ संकल्पना.
  - c) मटेरिअल आवश्यकता नियोजन.
  - d) ग्राहक - विक्रेते यांच्यातील तडजोडीची गरज.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

102

**Strategic Management
(New) (From 2014) (11020)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. In Section - I question No. 1 is compulsory and Attempt **any two** questions from the remaining three.
6. In Section - II Attempt **any two** questions out of three.
7. Use same answer book for both the sections.

SECTION - I

1. Write short notes **any three**. 12
  - a) Environmental Appraisal / Scanning.
  - b) Differentiate business strategy.
  - c) Balance score card.
  - d) Dimension of strategic decision making.
  - e) Importance of personal values and ethics in strategic implementation.
2. Define the term business policy and differentiate between strategy and policy. 12
3. Define the term 'Competitive Advantage' and the sources of competitive Advantage. 12
4. Discuss the importance of 'SWOT Analysis' in strategic choice. 12

SECTION - II

5. Explain the term 'strategic control' and 'operational control' and differentiate between its. 12
6. Explain the term 'Resource Allocation' and state the various factors that influences resource allocation. 12
7. Discuss in details the term "Social responsibility and strategic management". 12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. पहिल्या विभागातील पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे आणि उरलेल्या 3 प्रश्नांपैकी 2 प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
7. दुसऱ्या विभागातील 3 प्रश्नांपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
8. दोन्ही विभागातील प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - पहिला

1. थोडक्यात टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) पर्यावरण मुल्यमापन / परीक्षण.
  - ब) भेदात्मक / विविधीकरण व्यावसायिक व्युहरचना.
  - क) बॅलन्स स्कोअर कार्ड.
  - ड) व्युहरचनात्मक निर्णय प्रक्रियेचे परिमाण.
  - इ) व्युहरचनात्मक अंमलबजावणीतील 'व्यक्तीगतमुल्ये व नितीतत्वांचे महत्व.
2. 'व्यावसायिक धोरण' ही संज्ञा स्पष्ट करून व्युहरचना व धोरण यातील फरक स्पष्ट करा. 12
3. 'स्पर्धात्मक फायदे' ही संज्ञा स्पष्ट करून स्पर्धात्मक फायदे मिळविण्याचे स्रोत स्पष्ट करा. 12
4. व्युहरचनात्मक निवडीतील 'स्वॉट ॲनालिसिस' तंत्राचे महत्व विशद करा. 12

विभाग - दुसरा

5. 'व्युहरचनात्मक नियंत्रण' आणि 'प्रक्रीयात्मक नियंत्रण' संज्ञा स्पष्ट करून त्यातील फरक स्पष्ट करा. 12
6. 'साधनसामग्री वाटप' ही संज्ञा स्पष्ट करून त्यावर प्रभाव पाडणारे घटक विषद करा. 12
7. 'सामाजिक जबाबदारी आणि व्युहरचनात्मक व्यवस्थापन' ही संज्ञा सविस्तर विशद करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

302

Entrepreneurship Development (2320)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Attempt any two questions from question no. 2 to 4.
6. Attempt any two questions from Section – II.

SECTION – I

1. Write short answers any three. 12
  - a) Imitative Entrepreneur.
  - b) Functions of DIC.
  - c) Psychological Theory of Entrepreneurship.
  - d) Financial and Non-Financial motives.
  - e) Role of small Industries Service Institute.
2. What is mean by Entrepreneurship? Explain various traits of Entrepreneur. 12
3. Describe the steps involved in location of enterprise. 12
4. What is mean by Organisation structure? Explain different types of organisation structure. 12

SECTION – II

5. Define the term 'Entrepreneur'. State the reasons for entrepreneurial failure. 12
6. Explain objectives & Functioning of Small Industries Development Bank of India. 12
7. Explain the external factors influencing Entrepreneurship Development. 12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न पहिला अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दुसरा मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

विभाग - पहिला

1. थोडक्यात उत्तरे लिहा. कोणतेही तीन. 12
  - अ) अनुकरणशील उद्योजक.
  - ब) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये.
  - क) उद्योजकतेचा मानसशास्त्रीय सिध्दान्त.
  - ड) आर्थिक आणि आर्थिकेत्तर प्रेरणा.
  - इ) लघु उद्योग सेवा संस्थेची भूमिका.
2. 'उद्योजकता' म्हणजे काय? उद्योजकाची विविध गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 12
3. उद्योगसंस्थेच्या स्थान निश्चितीमधील विविध टप्प्यांचे वर्णन करा. 12
4. संघटन रचना म्हणजे काय? संघटन रचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. 12

विभाग - दुसरा

5. 'उद्योजक' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. उद्योजकीय अयशस्वीतेची कारणे विषद करा. 12
6. भारतीय लघु उद्योग विकास बँकेची उद्दिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा. 12
7. उद्योजकता विकासावर प्रभाव पाडणारे बहिर्गत घटक स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आघात - 010

202

**Case Studies in Strategic Management
(New) (From 2014) (12020)**

P. Pages : 7

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Question No. 1 is compulsory.
6. Attempt **any two** case out of three.

1. Unilever is a large multinational corporation operating more than 500 companies in about 80 countries. Fortune Magazine ranked Unilever twentieth, among the multinationals. Most of the corporation's business is in consumer goods, such as food, personal products and detergents. The Anglo – Dutch parent companies are in London and Rotterdam. **20**

In order to control and co-ordinate the corporation to management sets the major goals. The decentralized divisions are responsible for developing their own strategic plans. To maintain control in the decentralized structure, only the most proficient and experienced managers are given profit and loss responsibility. These managers also have a great, deal of flexibility in decision making.

However, decentralization has not always worked. One of Unilever's U.S. subsidiaries, Lever Brothers, once – responsible for all house hold, personal and food products had a great deal of freedom to make decisions. The hands – off approach by head quarters, less than sufficient investments and a too careful approach to marketing may have contributed to a relatively poor performance in the United States in the late 1980 s. However, things began to change for one, Lever now handles only laundry and shop products, marketed, under names such as Wisk Surf, Snuggle, Dove and Lifebuoy, Snuggle, for example, had over 20 percent of the U.S. Market in 1989.

The U.S. operations include Lever Brothers Chesebrough ponds, Elizabeth, Ardem Calvin cosmetics, Thomas J. Lipton (teas dried foods and other foods). Van Den Bergh foods and Ragu foods. To control and integrate the U.S. operations and the other operations around the world demands co-ordination.

Committees play an important part in the co-ordination of the enterprise. To become a member of the top-management team, one has to prove him or herself by performing well in special committee assignments, which serve as a kind of apprenticeship program for future managers. Committees, in general, are notorious for delaying decisions. Not so at Unilever. These committees are driven by a sense of urgency for action.

- a) Does the Unilever control the world wide operations?
- b) What kind of standards would you recommend of controlling?

2. Indus was a diversified company operating in a number of niche markets that were largely independent of each other that is customer buying decisions in each of these markets were made independently. The company's primary basis for competitive advantage in each of these markets was to be the first mover (and leader) in product innovation. The company faced the following Customer/production situations. 20

Case A : The customer was mainly performance sensitive rather than price sensitive. Also, there was little production synergy across the various product lines.

Case B : The customer was mainly performance sensitive rather than price sensitive. However, there was considerable production synergy across the various product lines.

Case C : The customer was equally sensitive regarding product performance and price. However, there was little production synergy across the various product lines.

Case D : The customer was equally sensitive regarding product performance and price. However, there was considerable production synergy across the various product lines.

Question :

In each case, how should Indus be organized and controlled?

3. Kinder Care learning centers has been founded to take advantage of the increasing numbers of dual – career couple who were turning to day – care centers to watch their children while they were at work in comparison to some centers that were nothing more than baby sitting services providing only minimal attention to the needs of the children, Kinder Care offered pleasant surroundings staffed by well trained personnel. Soon Kinder Care had over 1000 centers in almost 40 states in the United States. Not satisfied with its success, however, Kinder Care's to management decided to take advantage of its relationship with working parents to diversify into the some what related business of banking, insurance and retailing. Financed through junk bonds, the strategy failed to bring in enough cash to pay for its implementation. After years of losses, the company was driven to bankruptcy in the late 1980 s. It emerged from bankruptcy in 1993, divested itself of its acquisitions and pledged to stay away from diversification. The new CEO initiated a concentration strategy with an emphasis on horizontal growth. Kinder Care opened its first center catering expressly to commuters in a renovated supermarket near the metro line to Chicago. It also offered to build child – care centers for big employers or to run existing facilities for a fee. It opened its first overseas center in Britain. By 1996, the company was earning \$21.7 million revenues of \$506.5 million with centers in 38 states and the United Kingdom. 20

- i) Discuss the following questions with the above paragraph.
- What did this company do right?
  - What mistakes did it make?
  - Do you think it made the right decision to grow internationally?
  - Should it expand further? If so, what corporate strategy should it use?

4. Chem Phos Ltd. was selling Chemicals. Its chief executive officer, Mr. Shah, believed in top to bottom style of management. The company incurred losses to an extent that it reached the stage of liquidation. A new chief executive officer, Mr. Mehrotra was appointed who took the following steps. 20
- He adopted turn around strategy to convert the loss making company into profit making one.
  - He developed a manpower planning process to review policies with respect to appointment dismissals and performance appraisals.

iii) He implemented a management accounting system to cut down costs at divisional levels.

In the personnel department, change in strategy resulted in reduction in work force by about 15 percent. A new policy of promotions from within was also introduced to provide incentives to the existing work force to increase their efficiency. As a result, sales doubled and return on equity almost tripled.

Questions :

- i) Which grand strategy did the new chief executive officer adopt?
- ii) What other alternative strategic options were available to him?
- iii) Which was the appropriate strategy if the company carried on more than one line of business?

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे आणि उरलेल्या 3 प्रश्नांपैकी फक्त दोन केसेस सोडवा.

1.

युनिलिह्वर ही एक मोठी आंतरराष्ट्रीय कंपनी असून तिच्या 500 हून अधिक कंपन्या 80 देशामध्ये कार्यरत होत्या. फॉरच्यून मासिकाने युनिलिह्वरला आंतरराष्ट्रीय कंपन्यातून 20 वा क्रमांक दिला होता. कंपनीचा प्रमुख व्यवसाय ग्राहकोपयोगी वस्तू उदा. अन्नपदार्थ, व्यक्तीगत उत्पादने आणि कपडे धुण्याची पावडर / साबण या वस्तूंचा होता. अँग्लोडच या मुख्य कंपनीचा रॉटर डॅम येथे होत्या. कंपनीच्या नियंत्रणासाठी आणि समन्वयासाठी उच्च व्यवस्थापनाने काही मुख्य ध्येये निश्चित केली होती. विकेंद्रीत विभाग हे स्वतःच्या व्यूहरचना योजना विकसित करण्यास जबाबदार होते. या विकेंद्रीत रचनेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी निष्णात आणि अनुभवी व्यवस्थापकांवर नफा तोट्याची जबाबदारी सोपविली होती. तसेच या व्यवस्थापकांना मोठ्या प्रमाणावर निर्णय घेण्याची मोकळीक देण्यात आली होती.

20

तरी सुध्दा विकेंद्रीकरण हे नेहमीच यशस्वी ठरू शकत नाही. युनिलिह्वरची अमेरिकेतील एक दुय्यम कंपनी, लिह्वर ब्रदर्स ही घरगुती, वैयक्तिक आणि अन्नविषयक उत्पादनाबाबत जबाबदार होती. आणि तिला मोठ्या प्रमाणावर निर्णय स्वातंत्र्य होते. मुख्य कार्यालयाचा तटस्थ दृष्टीकोन आवश्यकतेपेक्षा कमी गुंतवणूक आणि विक्रीबाबत अति काळजी युक्त दृष्टीकोन यामुळे तुलनेने अमेरिकेत निराशाजनक कामगिरी झाली. 1980 च्या दशकाच्या अखेरीस काही गोष्टींमध्ये बदल होत गेला. लिह्वर ब्रदर्स हे लॉण्ड्री आणि शॉप प्रॉडक्ट हाताळू लागले (विकू लागले) ज्यांची विस्कर्सफ, स्मुगल, डव्ह, लाईफ बॉय या नावाने विक्री होत होती. स्मुगलला 1989 मध्ये अमेरिकेतील 20% बाजारपेठ होती.

अमेरिकेतील व्यवसायात लिह्वर ब्रदर्सचे चीज ब्राऊज पॉन्डस, एलिझाबेथ अरडेम कॅलव्हीन या सौंदर्य प्रसाधनाचा समावेश होता. तसेच थॉमस जे लिप्टन (चहा, सुके अन्नपदार्थ आणि इतर अन्नपदार्थ) वॅनडेन बर्ज फ्रुड्स आणि रागु फुड्स इत्यादींचा समावेश होता. अमेरिकेतील कार्यावर नियंत्रण आणि एकत्रीकरण करण्यासाठी जगभरातील कार्यावर नियंत्रणासाठी समन्वयाची आवश्यकता असते.

संस्थेच्या समन्वयात समितीची महत्त्वाची भूमिका असते. उच्च व्यवस्थापनाचा एक सदस्य म्हणून प्रत्येकाला, विशेष समितीने दिलेले कार्य चांगल्या पध्दतीने करून त्याला किंवा तिला सिध्द करावे लागते जो भावी व्यवस्थापकांसाठी प्रशिक्षणाचा उमेदवारीचा कार्यक्रम असतो. समिती ही सर्वसाधारणपणे निर्णय घेण्यात उशीर करण्याबाबत कुप्रसिध्द असते. युनिलिह्वर मध्ये असे नाही. या समित्यांना त्वरीत कृती / निर्णय करण्याबाबत जाणीव आहे.

- 1) जागतिक पातळीवरील कार्यावर युनिलिह्वर नियंत्रण ठेवू शकेल काय?
- 2) नियंत्रणासाठी कोणत्या प्रकारच्या परिमाणाची / मानकांची (स्टॅण्डर्ड्स) तुम्ही शिफारस कराल?

2. इंदास ही विभिन्न क्षेत्रात कार्य करणारी व अनेक लहान लहान परस्परावलंबी बाजारपेठांवर अधिराज्य गाजवणारी 20

कंपनी आहे. या प्रत्येक बाजारपेठेत मात्र ग्राहक वस्तूची खरेदी करतांना स्वतंत्र निर्णय घेत असतो. ही कंपनी आपल्या वस्तूला नावीन्य आणण्यात सर्वात पुढे असते. म्हणून त्या त्या क्षेत्रातील प्रथम कंपनी ठरते परिणामी स्पर्धात्मक लाभ प्राप्त करून घेणे शक्य होते. समस्यांना तोंड द्यावे लागते.

केस अ : ग्राहक किंमती मार्फत जागृत असण्याऐवजी प्रामुख्याने सादरीकरणाबाबत अधिक जागृत असतात. तसेच वेगवेगळ्या वस्तू उत्पादन साखळीत सामूहिक आविष्कार मर्यादीत स्वरूपात आढळून येतो.

केस ब : ग्राहक किंमती मार्फत जागृत असण्याऐवजी प्रामुख्याने सादरीकरणाबाबत अधिक जागृत असतात. ते किंमतीला फारसे महत्व देत नाहीत. तसेच वेगवेगळ्या वस्तू उत्पादन साखळीत सामूहिक आविष्कार अधिक आढळून येतो.

केस क : ग्राहक वस्तूची किंमत आणि तिचे सादरीकरण या दोन्ही घटकांना सारखेच महत्व देतात. अधिक जागृत असतात. तसेच सामूहिक आविष्कार मर्यादीत स्वरूपात आढळून येतो.

केस ड : ग्राहक वस्तूची किंमत व तिचे सादरीकरण या दोघांना सारखेच महत्व देतो आणि उत्पादनात सामूहिक आविष्कार आढळून येतो.

प्रश्न : 1 या केसमध्ये प्रत्येक केस मध्ये इंदास आपल्या कार्याचे संघटन व नियंत्रण कसे करतील हे स्पष्ट करा?

3. पती - पत्नी दोघांनी नोकरी करणाऱ्या जोडप्यांची वाढत्या संख्येचा फायदा घेण्यासाठी काईडर केअर लर्निंग सेंटरने 20

जोडपी ज्या ठिकाणी काम करतात त्या ठिकाणी लहान मुलांचे संगोपन करण्यासाठी डे केअर बालसंगोपन केंद्र (पाळणा घर) स्थापन करण्यात आले होते. डे केअर सेंटर स्थापनेपूर्वी काही बालसंगोपन केंद्र अस्तित्वात होती. परंतु ती केंद्रे लहान मुलांची काळजी घेण्यात कमी लक्ष देत असत. त्यांच्या तुलनेने काईडर केअरचे डे केअर सेंटर प्रसन्न आनंददायक वातावरण तर पुरवितच तथापि लहान मुलांची काळजी घेण्यासाठी नेमलेली कर्मचारी प्रशिक्षित होती त्यामुळे डे केअर सेंटरची अमेरिकेतील 40 राज्यांमध्ये 1000 केंद्रे कार्यरत होती. सेंटर या यशावर समाधानी नव्हते. सेंटरच्या सर्वोच्च व्यवस्थापनाने ठरविले की, सेंटरचा पालकांशी असलेल्या संबंधाचा फायदा घेऊन आपल्या व्यवसायात विविधता आणण्याचे ठरविले. बँकिंग, विमा, किरकोळ विक्री यासारख्या व्यवसायाकडे लक्ष केंद्रित केले. जंक बॉडस् मधून अर्थपुरवठा केला. विकेंद्रीकरणाने हे धोरण फसले व्यवसायाची अंमलबजावणी करण्यासाठी वरील व्यवसाय पुरेसा पैसा आणू शकले नाहीत. व्यवसायातील वैविध्यामुळे सेंटरला अनेक वर्षे तोटा झाला. अनेक वर्षांच्या तोट्यामुळे 1980 च्या दशकात सेंटरचे दिवाळे निघाले. 1993 मध्ये ती दिवाळखोरीतून बाहेर आली आणि विविध व्यवसायाच्या ध्येयापासून दूर झाली. नव्या कार्याकारी अधिकारी यांनी क्षितिज समांतर वृद्धीवर म्हणजे एकाच व्यवसायावर लक्ष केंद्रित करण्याचे धोरण स्वीकारले. काईडर केअरने शिकागो येथील मेट्रो लाईन जवळील नुतनीकरण केलेल्या सुपर मार्केटमध्ये जाणाऱ्या येणाऱ्यांसाठी पहिले खाद्यकेंद्र सुरु केले. मोठ्या उद्योजकांच्या मुलांची काळजी घेण्यासाठी केंद्रे सुरु केली. मोबदला घेऊन आहे त्याच सेवा पुरविल्या. काईडर केअरने समुद्रापलिकडे पहिले केंद्र ब्रिटनमध्ये सुरु केले. 1996 पर्यंत सेंटरने 21.7 दशलक्ष डॉलर्स उत्पन्न मिळविले. सदर उत्पन्न सेंटरने 38 राज्य व इंग्लंडमधील सेंटरमधून मिळविले.

वरील परिच्छेदावरून खालील प्रश्नांची चर्चा करा.

- 1) कंपनीने कोणते काम उत्तम केले?
- 2) सेंटरने कोणती चूक केली?
- 3) सेंटरने आपल्या व्यवसायाचा विस्तार आंतरराष्ट्रीय पातळीवर केला काईडरचा हा निर्णय आपणास योग्य वाटतो काय?
- 4) सेंटरने व्यवसायाचा विस्तार पुढे वाढविला पाहिजे काय? तसे असेल तर त्यासाठी सेंटरने कोणती धोरणे (व्यूहरचना) निश्चित केली पाहिजे?

4. केम फोज लि. ही एक रासायनिक कंपनी असून ती रसायन विकत होती. तिच्या कार्यकारी अधिकारी श्रीयुत शहा यांचा वरिष्ठापासून कनिष्ठ स्तरावरच्या व्यवस्थापनाच्या कार्यपध्दतीवर विश्वास होता. श्रीयुत शहा यांनी आवश्यकतेपेक्षा जास्त अधिकाराचे विकेंद्रीकरण केल्यामुळे श्रीयुत शहा यांचे कर्मचाऱ्यांवर नियंत्रण नव्हते. याचा परिणाम असा झाला की, कंपनीला इतका (प्रचंड) तोटा झाला की, कंपनीची अवसायानापर्यंत अवस्था झाली. श्रीयुत मेहरोत्रा यांची कंपनीचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून नियुक्ती झाली. त्यांनी कंपनीला या परिस्थितीतून बाहेर काढण्यासाठी खालील पाऊले उचलली.

- 1) तोट्यात चालणारी कंपनी नफ्यात येण्यासाठी मेहरोत्रा यांनी टर्नराऊंड स्ट्रॅटेजी स्विकारली.
- 2) मेहरोत्रांनी मनुष्यबळ नियोजन प्रक्रिया विकसित केली ज्यामध्ये त्यांनी नियुक्ती कामावरून काढून टाकणे, कार्याचे मूल्यमापन या संदर्भात धोरणाचा आढावा घेतला.
- 3) विभागीय स्तरावरचे लागत मूल्य कमी करण्यासाठी त्यांनी प्रबंधकीय लेखांकन पध्दत कार्यान्वित केली. कर्मचारी विभागात त्यांनी धोरणात बदल केला. या सर्वांचा परिणाम असा झाला की, 15% नी वर्कफोर्स कमी झाला. वर्कफोर्स कमी होणे म्हणजे कारखान्यातील एकूण कामगार 15% नी कमी झाले. याचा अर्थ जे काम कारखाना पूर्वी 100 कामगारांकडून करून घेत असे ते काम करण्यासाठी मेहरोत्रांच्या नवीन धोरणानुसार 85 कामगार करत. संघटनेत काम करणाऱ्यां कर्मचाऱ्यांमधून बढती देण्याचे धोरण लागू केले. संघटनेत कार्यरत असणाऱ्या कर्मचाऱ्यांशी कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी प्रेरणात्मक वेतन देण्याचे धोरण लागू केले. या सर्व धोरणांचा दृश्य परिणाम म्हणजे विक्री दुप्पटीने वाढली आणि सामान्य भागधारकांना भागांवर मिळणारा परतावा तिप्पटीने वाढला.

प्रश्न :

- 1) नवीन कार्यकारी अधिकाऱ्याने कोणती उदात्त व्यूहरचना स्विकारली?
- 2) मेहरोत्रांना व्यूहरचनेचे कोणते पर्याय (विकल्प) उपलब्ध होते?
- 3) जर कंपनीने एकापेक्षा जास्त व्यवसाय संचलित केले असते तर कंपनीसाठी कोणते धोरण योग्य राहिल.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

402

**Modern Retail Management
(2420)**

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory. Attempt any two questions from Q. No. 2 to 4.
5. Attempt any two questions from Q. No. 5 to 7.

SECTION - I

1.	Write short answers any three.	12
	a) Important issues before retailer.	
	b) Retailing in Rural India.	
	c) Concept of Retail Franchising.	
	d) Process of Category Management.	
	e) Product Range.	
2.	Explain the concept of Retail. Discuss the features of modern retail.	12
3.	Describe in detail the growth factors of retailing in India.	12
4.	Discuss the customer decision making process.	12

SECTION - II

5. What is store Design? State the elements of store design. 12
6. Discuss importance of information technology in retail. 12
7. Write short notes **any three**. 12
- a) Retailing of services.
  - b) Current Indian Retail Scenario.
  - c) Ethics in retailing.
  - d) Types of merchandising product.
  - e) Need for studying consumer behavior.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे. प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
6. प्रश्न क्र. 5 ते 7 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

विभाग - पहिला

1. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही तीन. 12
  - अ) किरकोळ व्यापार्या समोरील समस्या.
  - ब) ग्रामीण भारतातील किरकोळ विक्री.
  - क) किरकोळ विक्री मुक्ताधिकार एक संकल्पना.
  - ड) श्रेणी व्यवस्थापनाची प्रक्रिया.
  - इ) उत्पादन श्रेणी.
2. किरकोळ विक्री ही संकल्पना स्पष्ट करा. आधुनिक किरकोळ व्यापाराची वैशिष्ट्ये चर्चा करा. 12
3. भारतातील किरकोळ व्यापार वाढीचे घटक सविस्तर वर्णन करा 12
4. ग्राहक निर्णय प्रक्रिया चर्चा करा. 12

विभाग - दुसरा

5. दुकानाची मांडणी म्हणजे काय? दुकान मांडणीचे घटक विशद करा. 12
6. किरकोळ व्यापारात माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्व चर्चा करा. 12
7. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
- अ) सेवांची किरकोळ विक्री.
- ब) भारतीय किरकोळ विक्रीची सद्यस्थिती.
- क) किरकोळ विक्रीतील नितीमत्ता.
- ड) उत्पादन व्यापारीकरणाचे प्रकार.
- इ) ग्राहक वर्तनाच्या अभ्यासाची गरज.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

103

Research Methodology in Commerce & Management (New)
(From 2014) (11030)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 is compulsory & Attempt any two questions from 2 to 4.
5. Attempt any two question section – II.

SECTION – I

1.	Write short notes any three.	12
	a) Criteria of selecting sampling procedure.	
	b) Statistical methods of data analysis.	
	c) Research process.	
	d) Critical elements of a report.	
	e) Descriptive research design.	
2.	Describe the types of probability and non-probability sampling methods.	12
3.	What is Hypothesis? Discuss criterion of good hypothesis.	12
4.	Define the term research. Explain its nature & scope.	12

SECTION – II

5.	What is Research Report? Describe the types of Research Report.	12
6.	Describe the need of research design. Explain the features of good research design.	12
7.	Explain detail the methods of data Collation.	12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे आणि प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
6. दुसऱ्या विभागातील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

विभाग - पहिला

1. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) नमूना निवड पध्दतीचा आधार.
  - ब) माहिती विश्लेषणाच्या सांख्यिकीय पध्दती.
  - क) संशोधन प्रक्रिया.
  - ड) अहवालातील महत्वाचे मुद्दे.
  - इ) वर्णनात्मक संशोधन आराखडा.
2. संभाव्यता आणि गैर संभाव्यता नमूना निवड पध्दतीचे प्रकार वर्णन करा. 12
3. गृहितकृत्ये म्हणजे काय ? श्रेष्ठ गृहितकृत्याचे गुण चर्चा करा. 12
4. संशोधन म्हणजे काय ? त्यांचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. 12

विभाग - दुसरा

5. संशोधन अहवाल म्हणजे काय ? संशोधन अहवालाचे प्रकार वर्णन करा. 12
6. संशोधन आराखड्याची गरज वर्णन करा ? चांगल्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 12
7. माहिती संकलनाच्या पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

103

Research Methodology in Commerce & Management (Old)
(June 2011) (1130)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 is compulsory.
5. Attempt any two questions from remaining questions form section I
6. Attempt any two questions from section II.
7. Figures to the right indicate full marks.

SECTION – I

1.	Explain the various methods of data collection.	12
2.	What is meant by Research Design? Explain the need for Research Design.	12
3.	Explain the term 'Research' Describe the steps involved in research process.	12
4.	What is Interpretation? Explain the layout of the research report.	12

SECTION – II

5.	Explain the types of probability sampling Method.	12
6.	What is meant by Hypothesis? Explain the importance of Hypothesis in Research	12
7.	Write notes on any two.	12
	a) Types of Research Reports.	
	b) Procedure for Hypothesis Testing.	
	c) Ethics in Research.	
	d) Scaling Techniques.	

*****

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहेत.
6. विभाग एक मधील उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दोन मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
8. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग - पहिला

1. तथ्य संकलनाच्या (Data collection) विविध पध्दती स्पष्ट करा. 12
2. संशोधन आराखडा (Research Design) म्हणजे काय? संशोधन आराखड्याची आवश्यकता स्पष्ट करा. 12
3. 'संशोधन' संकल्पना स्पष्ट करा. संशोधन प्रक्रियेतील पायऱ्यांचे वर्णन करा. 12
4. निर्वचन (Interpretation) म्हणजे काय? संशोधन अहवालाचा आकृतीबंध (Lay out of Research Report) स्पष्ट करा. 12

विभाग - दुसरा

5. संभाव्यता-नमुना निवड पध्दतीचे प्रकार स्पष्ट करा. 12
6. गृहित कृत्य (Hypothesis) म्हणजे काय? संशोधनातील गृहित कृत्याचे महत्व स्पष्ट करा. 12
7. टिपा लिहा कोणत्याही दोन. 12
  - अ) संशोधन अहवालाचे प्रकार (Types of Research Report)
  - ब) गृहितके पडताळणीच्या पध्दती (Procedure for Hypothesis Testing)
  - क) संशोधनातील नैतिक मुल्ये. (Ethics in Research)
  - ड) अनुमापन तंत्रे (Scaling Techniques)

*****

--	--	--	--	--	--

303
Organization Behaviour
(2330)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Questions No. 1 is compulsory.
5. All questions carry equal marks.
6. Attempt **any two** question from section I and **any two** from section II

1. Write short notes **any three**. 12
- a) Key elements of organisation behaviour.
  - b) Influences of personality on O.B.
  - c) Types of interpersonal relationship.
  - d) Types of groups.
  - e) Mashlow's Hierarchy of needs theory.

SECTION - I

2. What is Organisation Behaviour? Explain the different models of organisation behaviour. 12
3. What is group dynamics? Explain the process of group dynamics. 12
4. What is Attitude? What are the types of attitude? 12

SECTION - II

5. What is the meaning of Conflict? Explain the types of conflict. 12
6. What is Leadership? Explain the functions of leadership. 12
7. What is Motivation? Describe the financial and non financial motivations. 12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
7. विभाग I मधील कोणतेही दोन व विभाग II मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवावे.

1. थोडक्यात टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12

- अ) संघटन वर्तणूकीची मूलतत्त्वे.
- ब) व्यक्तिमत्त्वाचा संघटन वर्तणूकीवरील प्रभाव.
- क) आंतरव्यक्ती संबंधाचे प्रकार.
- ड) समुहाचे प्रकार.
- इ) मास्लो यांचा गरजा श्रेणीचा सिद्धान्त.

विभाग - I

2. संघटन वर्तणूक म्हणजे काय? संघटन वर्तणूकीचे विविध नमुने (Models) स्पष्ट करा. 12
3. समूह गतीशिलता म्हणजे काय? समूह गतीशिलतेची प्रक्रिया स्पष्ट करा. 12
4. दृष्टीकोन म्हणजे काय? दृष्टीकोनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. 12

विभाग - II

5. संघर्षाचा अर्थ सांगा. संघर्षाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. 12
6. नेतृत्व म्हणजे काय? नेतृत्वाचे विविध कार्ये स्पष्ट करा. 12
7. प्रेरणा म्हणजे काय? आर्थिक व अर्थिकेतर प्रेरणा विशद करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

203 - ELECTIVE SUBJECT (ANY ONE) (NEW) (FROM 2014)
a) Modern Management Principles
(12031)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Attempt **any two** questions from Section I.
6. Attempt **any two** questions from Section II.

SECTION – I

1. Write short notes **any three**. 12
  - a) Herzberg's two factor theory of motivation.
  - b) Planning forecasting.
  - c) Virtual organisation.
  - d) Group decision making.
  - e) Post control.
2. Explain Tylor's contribution in scientific management ? 12
3. Explain process and barriers of effective planning ? 12
4. What is matrix organisation ? Explain it's merits and demerits ? 12

SECTION – II

5. Define controlling ? Explain requisites of good control system ? 12
6. What is management control ? Explain process of management control ? 12
7. Define quality ? Explain various factor's affecting quality ? 12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 सोडविणे आवश्यक आहे.
6. विभाग पहिला यातील 2 प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
7. विभाग दुसरा यातील 2 प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

विभाग पहिला

1. थोडक्यात टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) हर्झबर्ग यांचा द्वी घटक अभीप्रेरणा सिध्दांत.
  - ब) नियोजन पुर्वानुमान.
  - क) उर्ध्व संघटन.
  - ड) सामुहिक निर्णय पध्दती.
  - इ) भावी नियंत्रण.
2. शास्त्रीय व्यवस्थापनातील टेलर यांचे योगदान स्पष्ट करा. 12
3. प्रभावी नियंत्रणाची प्रक्रिया आणि त्यातील अडथळे विशद करा. 12
4. जाळी संघटन म्हणजे काय ? त्याचे गुण दोष स्पष्ट करा. 12

विभाग दुसरा

5. नियंत्रणाची व्याख्या सांगा व प्रभावी नियंत्रणासाठी आवश्यक बाबी स्पष्ट करा. 12
6. व्यवस्थापकीय नियंत्रण म्हणजे काय ? व्यवस्थापकीय नियंत्रण प्रक्रिया स्पष्ट करा. 12
7. गुणवत्ता म्हणजे काय ? गुणवत्तेवर परिणाम करणारे घटक सांगा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

203 - ELECTIVE SUBJECT (ANY ONE) (OLD) (JUNE 2011)
(a) Management Science
(1231)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Questions No. 1 is compulsory & write **any two** questions form Question No. 2 to 4.
6. Write **any two** questions from section - II.
7. Answer to both sections shall be written in same answer book.

SECTION - I

1.	Write short notes on any three .	12
	a) Management is a profession?	
	b) Peter Drucker's Contribution in Management thoughts.	
	c) Levels of Management.	
	d) Delegation of Authority.	
	e) Manpower planning.	
2.	What is decision making? State various stages involved in it.	12
3.	What is organization structure? Describe form's of organization structure?	12
4.	Explain the various function of Management?	12

SECTION - II

5.	Define the term co-ordination. Explain its Needs & Importance.	12
6.	What is controlling? What are the types of controlling?	12
7.	What is Directing? Explain the importance of Directing?	12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे व प्रश्न क्रमांक 2 ते 4 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दुसरा मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
8. दोन्ही विभागातील प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग पहिला

1. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) व्यवस्थापन हे एक पेशा आहे काय?
  - ब) व्यवस्थापन विभागात पीटर ड्रकर यांचे योगदान.
  - क) व्यवस्थापनेचे स्तर / पातळ्या.
  - ड) अधिकार प्रदान.
  - ई) मनुष्यबळ नियोजन.
2. निर्णय घेणे म्हणजे काय? निर्णय घेण्याच्या कृतीतील विविध अवस्था स्पष्ट करा. 12
3. संघटन संरचना म्हणजे काय? संघटन संरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा ? 12
4. व्यवस्थापनेची विविध कार्ये स्पष्ट करा? 12

विभाग दुसरा

5. समन्वय ही संज्ञा स्पष्ट करा. समन्वयाची आवश्यकता आणि महत्त्व सांगा? 12
6. नियंत्रण म्हणजे काय? नियंत्रणाचे प्रकार सांगा. 12
7. निर्देशन म्हणजे काय? निर्देशनाचे महत्त्व स्पष्ट करा? 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आघात - 022

403

**Information System for Business
(2430)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All question carry equal marks.
5. Question No. 1 is compulsory.
6. Attempt **any two** question from Section I and **any two** from Section II.
7. Use same answer book for both section.

1. Write short notes (any three). 12
- a) Internet and e-commerce.
  - b) Electronic Banking.
  - c) MIS Design.
  - d) Control System.
  - e) Open and closed Information System.

SECTION – I

2. Explain the concept of Electronic Catalogs, Electronic Supply chain Management and e-customer relationship Management. 12
3. What is EDI? Explain the Components and role of EDI. 12
4. Define Management Information System (MIS). Discuss the operation support system and Management Support System. 12

SECTION – II

5. Explain the application of MIS in Marketing Information System. 12
6. What is Development process? Explain different components of Management Information System (MIS). 12
7. Explain the role of Computer in Management Information System. 12

*****

आघात - 022

1

P.T.O

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. प्रश्न क्र. 1 सोडविणे आवश्यक आहे.
7. विभाग पहिला मधून कोणतेही दोन प्रश्न व विभाग दोन मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
8. दोन्ही विभागासाठी एकच उत्तरपत्रिका वापरावी.

1. टीपा लिहा (कोणतेही तीन). 12
  - अ) इंटरनेट व ई-कॉमर्स.
  - ब) इलेक्ट्रॉनिक बँकींग.
  - क) एम आय एस (MIS) आराखडा (Design).
  - ड) नियंत्रण प्रणाली (Control System).
  - इ) ओपन आणि क्लोज (Open & Closed) माहिती पध्दती.

विभाग - पहिला

2. इलेक्ट्रॉनिक सूची (Catalogs) इलेक्ट्रॉनिक वितरण साखळी व्यवस्थापन आणि e-customers (ग्राहक) संबंध व्यवस्थापन यांची संकल्पना स्पष्ट करा. 12
3. EDI (Electronic Data Interchange) म्हणजे काय? EDI चे घटक व त्याची भूमिका स्पष्ट करा. 12
4. माहिती व्यवस्थापन पध्दतीची व्याख्या सांगा. निर्मिती सहाय्य प्रणाली (Operation Support System) आणि व्यवस्थापन सहाय्य प्रणाली (Management Support System) विषयी चर्चा करा. 12

विभाग - दुसरा

5. विपणन माहिती पध्दतीमध्ये व्यवस्थापन माहिती पध्दतीचा (MIS) वापर स्पष्ट करा. 12
6. विकास क्रिया म्हणजे काय? व्यवस्थापन माहिती पध्दतीचे (MIS) विविध घटक विषद करा. 12
7. व्यवस्थापन माहिती पध्दतीत (MIS) संगणकाची भूमिका स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

104 - SPECIALIZATION - I (NEW) (FROM 2014)
(a) Advanced Accountancy - I
(11041)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory in addition, attempt **any two** questions from Section - I and **two** questions from Section - II.
5. All questions carry equal marks.
6. Use of non programmable calculator is permissible.

SECTION - I

1. The following information is extracted from the books of Badkismat Ltd. on 31st Dec. 2013 on which date the winding up order was made : 12

	₹.
Unsecured creditors	4,56,000
Salaries due for 5 months	24,000
Bills payable	1,28,000
Bank overdraft	48,000
Weekly wages unpaid	7,000
Liabilities under workmen's Compensation Act	1,000
Income tax due	10,000
Debtors - Good	4,50,000
Doubtful (estimated to produce ₹. 1,00,000)	2,00,000
Bad	1,28,000
Bills Receivable (Good ₹. 15,000)	20,000
Stock (estimated to produce ₹. 7,00,000)	9,90,000
Cash in Hand	14,000
Land (estimated to produce ₹. 6,00,000)	4,32,000
Furniture & Fixtures (estimated to produce ₹. 90,000)	1,00,000
Estimated Liabilities for bills discounted	50,000
Secured creditors holding a first mortgage on Land	4,80,000
Partly secured creditors holding a second mortgage on land.	2,40,000

6000, 9% mortgage Debentures of ₹. 100 each 6,00,000
 (Interest payable to 30th Sept. and 31st March,
 paid to 30th Sept. 2013. Interest not provided
 for 3 months)

Share Capital :

24,000 10% preference shares of ₹. 10 each 2,40,000
 60,000 Equity shares of ₹. 10 each, fully paid 6,00,000
 General Reserve since 31st December 2009 1,10,000

In 2009, the company earned a profit of ₹. 5,50,000 but thereafter it suffered trading losses totaling ₹. 7,00,000. The company also suffered a speculation loss of ₹. 60,000 during the year 2010. Excise authorities imposed a penalty of ₹. 4,00,000 in 2011 for evasion of tax which was paid in 2012.

Prepare the statement of Affairs.

2. Following are the balances as on 31.3.2014 in the books of General Insurance Company.

12

Particulars	₹.	Particulars	₹.
Claims paid	7,20,000	Medical Expenses regarding claims	7,500
Claims Outstanding on 1.4.2013	60,000	Loss on sale of motor car	5,250
Claims accepted but not paid on 31.3.2014	1,05,000	Bad debts	3,750
Premiums Received	18,00,000	Refund of double taxation	6,750
Re-insurance premium paid	1,80,000	Interest & Dividend received	12,000
Commission	3,00,000	Income tax deducted on Interest & Dividend	2,250
Commission on Re - insurance (Ceded)	12,000	Legal Expenses regarding claims	6,000
Commission on Re-insurance accepted	6,000	Profit on sale of Investment	5,250
Expenses of management	4,53,000	Rent of Staff Quarters deducted from salary	3,600
Provision for unexpired Risk (on 1.4.2013)	6,00,000	Depreciation on Furniture	6,900
Additional Provision for Unexpired risk on 1.4.2013	30,000		
Bonus utilised in reduction of premium.	18,000		

Provide for Additional Reserve for unexpired Risk at 1% of the net premium in addition to opening balance of Additional Reserve. You are required to prepare Revenue Account of General Insurance Company in the prescribed form.

3.

Following are the balance sheets of A Ltd., B Ltd. and C Ltd. as on 31st March 2014.

12

Balance Sheets as on 31st March, 2014

Liabilities	A Ltd.₹	B Ltd.₹	C. Ltd.₹.	Assets	A Ltd.₹.	B Ltd.₹.	C Ltd.₹.
Share Capital				Fixed Assets	5,00,000	4,00,000	2,00,000
(equity shares of ₹.100 each)	15,00,000	5,00,000	2,00,000	Investments at cost			
General Reserves	2,00,000	35,000	—	- 4000 equity shares in B Ltd.	6,00,000		
Profit & Loss A/c	1,70,000	1,20,000	—	500 equity shares in C Ltd.	25,000		
Secured Loans	—	4,00,000	2,00,000	1500 equity share in C Ltd.	—	90,000	
Other Liabilities	1,60,000	3,75,000	1,40,000	Other Assets	9,05,000	9,40,000	2,60,000
				Profit and Loss A/c.	—	—	80,000
Total ₹.	20,30,000	14,30,000	5,40,000	Total ₹.	20,30,000	14,30,000	5,40,000

Additional Information :

- 1) A Ltd. purchased shares in B Ltd. on 1st April, 2013 on which date the amounts standing to the credit of General Reserve and Profit & Loss A/c in B. Ltd. were ₹. 35,000 and ₹. 65,000 respectively.
- 2) A Ltd. purchased shares in C Ltd. on 1st April, 2013 when the debit balance in the Profit & Loss A/c in C Ltd's. books was ₹. 60,000.
- 3) B Ltd. purchased shares in C Ltd. on 1st April, 2012 when the debit balance in the Profit & Loss A/c in C Ltd's books was ₹. 20,000.
- 4) Neither B Ltd. nor C Ltd. has paid any dividend.
- 5) B Ltd. has advanced ₹. 1,00,000 to C Ltd.
- 6) A Ltd.'s other Liabilities include ₹. 50,000 due to C Ltd.
- 7) Included in B Ltd's other assets are stocks valued at ₹.60,000 which were invoiced by A Ltd. at a price which was 20% above the cost.

You are required to prepared consolidated Balance Sheet as on 31st March 2014 showing your workings.

4.

Mr. Yogesh sells goods on Hire purchase at cost plus 50%. From the following information, prepare Hire purchase Trading Account for the year ended on 31.03.2014 :

12

Stock with customers on Hire purchase price (opening)	₹. 1,62,000
Stock in hand at shop (Opening)	3,24,000
Instalments overdue (Opening)	1,35,000
Purchases during the year	10,80,000
Goods repossessed (instalments not due ₹. 36000)	9,000
Stock at shop excluding repossessed goods (closing)	3,60,000
Cash received during the year	10,35,000
Instalments overdue (closing)	1,62,000
The vendor spent ₹. 2000 on goods repossessed and then sold it for ₹. 15,000.	

SECTION - II

5. Explain the meaning of Ind - AS. Why does the need for convergence of Indian Accounting standards to the IFRS arise? 12
6. a) What do you understand by 'Goodwill on Consolidation' in the process of consolidation of Financial Statements? 6
- b) State the various modes by which the winding upto a company can be brought about. 6
7. Write precise answers of the following questions **any three**. 12
- a) What do you mean by preferential creditors, in case of liquidation of companies?
- b) State the purpose of maintaining additional reserve in general Insurance business.
- c) Write a note on Valuation of repossessed Goods in Hire purchase Business.
- d) State the objectives of accounting standards.
- e) What is the accounting treatment of pre-acquisition profits and post acquisition profits in case of Holding Company?

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

104 - SPECIALIZATION - I (NEW) (FROM 2014)**(c) Human Resources Management – I (11043)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All question carry equal marks.
5. Question No. 1 is compulsory.
6. Write any two questions from question no. 2 to question no 4.
7. Write any two questions from Section –II.

SECTION – I

1. Write short notes any three. 12
  - a) Training expenditure is a investment of organisation.
  - b) Job Enrichment.
  - c) Promotion and transfer.
  - d) Factors affecting the selection decision.
  - e) Workers participation in management.
2. What is stress? State the causes and effects of stress on executives. 12
3. Explain the concept of human Resource management and state its objectives and importance. 12
4. Which point to be consider while designing training programme for employee in organisation? Explain it. 12

SECTION – II

5. What are the qualities of successful human resource manager? 12
6. Explain the concept of performance appraisal and state the importance and limitation of performance appraisal. 12
7. What is morale? Explain the measure to improve morale. 12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. विभाग दोन मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

विभाग - एक

1. थोडक्यात टीपा लिहा कोणतेही तीन. 12
 अ) प्रशिक्षणावरील खर्च ही एक उपक्रमाची गुंतवणूक.
 ब) कार्यसमृद्धीकरण.
 क) बढती व बदली.
 ड) कर्मचारी निवडीवर परिणाम करणारे घटक.
 इ) कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभाग.
2. ताण म्हणजे काय ? अधिकाऱ्यांवर होणाऱ्या ताणाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. 12
3. मानव संसाधन व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करून मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे उद्दिष्टे व महत्त्व सविस्तर सांगा. 12
4. उपक्रमात कर्मचाऱ्यांसाठी प्रशिक्षण कार्यक्रम आराखडा तयार करतांना कोणते मुद्दे विचारात घेतले जातात ते सविस्तर स्पष्ट करा. 12

विभाग - दोन

5. यशस्वी मानव संसाधन व्यवस्थापकांच्या गुणांचे सविस्तर वर्णन करा. 12
6. कार्यसिध्दी मूल्यमापन संकल्पना स्पष्ट करून कार्यसिध्दी मूल्यमापनाचे महत्त्व व मर्यादा स्पष्ट करा. 12
7. मनोबल म्हणजे काय ? मनोबल सुधारण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

104 - SPECIALIZATION - I (NEW) (FROM 2014)
(d) Marketing Management - I (11044)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 is compulsory and write any two questions from question 2 to 4.
5. Write any two questions from section - II.
6. Answer to both section shall be written in same answer book.

SECTION - I

1.	Write short note on any three.	12
	a) Engle Kollat and Blackwell model.	
	b) Post purchase Behavior..	
	c) Consumer motivation.	
	d) Web star and wind model.	
	e) Economic factors of Environment.	
2.	What is learning ? Explain the elements of learning process?	12
3.	Describe the concept Business Buyer? State Buying Decision process of Business Buyer?	12
4.	Explain the factors influencing individual Buyer Behavior?	12

SECTION - II

5.	What is Market? Describe the concept of cost and satisfaction?	12
6.	Define the term Buying? Describe in detail buying Roles?	12
7.	Describe the concept customer? State the types of Customers?	12

*****

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. प्रश्न क्र. 5 ते 7 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
8. दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावी.

विभाग पहिला

1. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) एंजल कोलट अँड ब्लॅकवेल मॉडेल.
  - ब) खरेदी नंतरची वर्तणूक.
  - क) ग्राहक अभिप्रेरण.
  - ड) वेबस्टार आणि विंड मॉडेल.
  - इ) पर्यावरणाचे आर्थिक घटक.
2. अध्ययन म्हणजे काय? अध्ययन प्रक्रियेचे घटक स्पष्ट करा. 12
3. व्यावसायिक खरेदीदार ही संकल्पना वर्णन करा? व्यावसायिक खरेदीदारांची खरेदी निर्णय प्रक्रिया विशद करा? 12
4. व्यक्तीगत खरेदीदार वर्तणूकीचे परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा? 12

विभाग दुसरा

5. विपणन म्हणजे काय? परिव्यय आणि समाधान या संकल्पना वर्णन करा? 12
6. खरेदी ही संकल्पना स्पष्ट करा? खरेदीची भूमिका सविस्तर वर्णन करा? 12
7. ग्राहक ही संकल्पना वर्णन करा? ग्राहकांचे प्रकार विशद करा? 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आघात - 028

104 - SPECIALIZATION - I (OLD) (JUNE 2011)
(a) Advanced Accountancy - I
(1141)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Solve any two question from Section - I and any two from Section - II.
6. Use of simple calculator is allowed.
7. All questions carry equal marks.

1. The following are the balance sheets of H Ltd., R Ltd. and S Ltd. as on 31.12.2012.

12

Liabilities	H Ltd.₹	R Ltd.₹	S Ltd.₹	Assets	H Ltd.₹	R Ltd.₹	S Ltd.₹
Share Capital	20,00,000	4,00,000	2,00,000	Fixed Assets	16,00,000	2,40,000	2,00,000
Reserves	2,00,000	1,20,000	1,20,000	Stock	12,20,000	3,60,000	2,00,000
Profit & Loss A/c	8,00,000	2,40,000	1,20,000	S. Debtors	2,60,000	3,40,000	1,60,000
S. Creditors	4,00,000	2,00,000	1,20,000	Bills Receivable from R. Ltd.	20,000	—	—
Bills payables	—	1,00,000	—	Shares in R. Ltd.	3,00,000	—	—
				Shares in S Ltd.	—	1,20,000	—
	34,00,000	10,60,000	5,60,000		34,00,000	10,60,000	5,60,000

H Ltd. purchased 80% shares in R Ltd. when later's P & L A/c (Cr. Bal) was ₹.1,60,000 and Reserves was ₹. 80,000.
R Ltd. purchased 75% shares in S Ltd. when latter's profit & loss A/c. (Cr. Bal.) was ₹. 80,000 and Reserves was ₹. 40,000.
Prepare consolidated Balance Sheet of a group of companies show your working in details.

SECTION - I

2. From the following particulars ascertain the value of stock on the date of fire and show the amount of insurance claim to be made by the firm. Assume the company's profit is increasing trends in business for every year. 12

Particulars	2010-11.₹	2011-12.₹	2012-13.₹.	Upto the date of fire. ₹.
Opening Stock	75,000	—	—	—
Purchases less Returns	2,50,000	3,75,000	4,50,000	3,00,000
Sales less Returns	3,00,000	4,00,000	6,50,000	4,20,000
Factory Expenses	15,000	25,000	30,000	20,000
Closing stock	1,00,000	2,00,000	2,50,000	?

During the year 2012 - 13, closing stock included goods purchased but not recorded ₹. 25,000. The salvage is valued at ₹. 55,000. It is the practice of the firm to insure the goods at 90% of cost.

3. On 31st January 2013, a compulsory order for winding up was made against RSM Ltd. The company was formed on the 1st January 2011 and made a losses of ₹. 31,39,000. 12
The following particulars being disclosed.

Particulars	Book value. ₹	Estimated to produce ₹
Land & Building	6,00,000	4,80,000
Furniture & Fixtures	2,00,000	2,00,000
Sundry Debtors	40,000	36,000
Cash in hand	1,000	1,000
Share Capital :		
16000 8% preference shares of Rs. 100 each, fully paid	16,00,000	—
16000 Equity shares of Rs. 100 each fully paid	16,00,000	—
Unsecured creditors	2,00,000	—
Creditors secured on land & Building	4,20,000	—
7% Debentures secured on floating charge on assets	1,00,000	—
Preferential creditors	60,000	—

Estimated Liability for bills discounted was ₹. 60,000 (estimated to rank at ₹. 60,000) other contingent Liabilities were ₹. 1,20,000 (estimated to rank at ₹. 1,20,000)

Prepare statement of Affairs and Deficiency Account as on 31st January 2013:

4. From the following particulars of insurance Co. Ltd. prepare separate Revenue Accounts of Fire & Marine business and Profit & Loss A/c for the year ended 31st March 2013. 12

		₹.
Reserve for unexpired Risk on 1.04.2012 :		
	Fire	8,00,000
	Marine	20,00,000
Additional Reserve (Fire)		1,60,000.
Claims paid and outstanding :	Fire	6,40,000
	Marine	8,00,000
Commission :	Fire	2,04,000
	Marine	4,02,000
Premiums Received :	Fire	14,00,000
	Marine	18,00,000
Re-insurance premium payables :	Fire	80,000
	Marine	44,000
Expenses of Management :	Fire	1,60,000
	Marine	1,20,000
Commission on Re - insurance ceded :	Fire	40,000
	Marine	80,000
Other Receipts		2,00,000
Interest & Dividends		9,00,000
Income Tax on Interest & Dividend		80,000
Preliminary expenses (to be written off)		2,00,000
Difference in exchange (credit)		2,40,000
Audit Fees		1,00,000
Director's Fees		40,000
Share Transfer Fees		10,000
Depreciation on Building		1,40,000
Loss on Investments sold		54,000
Profit & Loss A/c Bal. on 01.04.2012 (credit)		8,00,000
Bad - Debts recovered		28,000
Bad - Debts during the year		1,00,000
Salaries		4,20,000

Provided for unexpired risk at 50% of the net premium income of Fire Insurances and 100% of the net premium income of Marine Insurance. Additional reserve for unexpired risk should be created at 10% of the net Premium Income.

Directors decided to transfer ₹. 4,00,000 to the General Reserve and ₹. 8,00,000 to proposed dividend of the current year.

SECTION - II

5. Define 'Government Accounting'. Explain the objectives of government accounting. 12
6. a) Explain the effects of changes in Foreign Exchange Rates as per AS - II. 6
- b) State the provisions in relation to contingent Liabilities & contingent Assets as per AS - 29. 6
7. Write short notes on any two. 12
- a) Loss of Profit Policy.
- b) Classification of accounting heads in Government Accounting system.
- c) Functions of Comptroller & Auditor General of India.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आघात - 032

304 SPECIALIZATION PAPER - III
(a) Advanced Accountancy - III
(2341)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Question No. 1 is compulsory.
6. Write **any two** questions from Section - I and write **any two** questions from Section - II.
7. Use of simple calculator is permissible.
8. Marathi Medium is allowed for theory questions.

1. Write precise answers of **any three**. **12**
- a) State Basic principles Governing an audit.
  - b) Explain the Auditing standard setting process.
  - c) Define Internal Audit.
  - d) How will you conduct Audit of Share Capital?
  - e) State the functions of Audit Committee.

SECTION - I

2. Explain the difference between Internal Audit and External Audit. **12**
3. What is Audit Committee? Explain the powers of Audit committee in detail. **12**
4. What is Computerized Audit? How can the computers be used for Audit purposes? **12**

SECTION - II

5. Explain in detail, the Investigation under Companies Act 1956. 12
6. Explain the role of Auditing and Assurance standard Board in India. 12
7. Explain briefly the following. 12
- a) Computerized Audit Programme.
  - b) Flow chart in Internal Control.
  - c) Valuation.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे.
6. विभाग पहिला मधुन कोणतेही दोन आणि विभाग दुसरा मधुन कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.
8. थेरी प्रश्नाची उत्तरे लिहण्यासाठी मराठी माध्यमाची परवानगी आहे.

1. कोणत्याही तीन प्रश्नांची मुद्देसुद उत्तरे द्या. 12
  - अ) अंकेक्षणाची प्राथमिक तत्वे सांगा.
  - ब) अंकेक्षण प्रमाण ठरविण्याचा प्रक्रिया स्पष्ट करा.
  - क) अंतर्गत अंकेक्षणाची व्याख्या करा.
  - ड) भाग भांडवलाचे अंकेक्षण तुम्ही कसे कराल?
  - इ) अंकेक्षण समिती ची कार्ये सांगा.

विभाग पहिला.

2. अंतर्गत अंकेक्षण व बाहिरगत अंकेक्षणातील फरक स्पष्ट करा. 12
3. अंकेक्षण समिती म्हणजे काय? अंकेक्षण समितीचे अधिकार सविस्तर स्पष्ट करा. 12
4. संगणकीय अंकेक्षण म्हणजे काय? अंकेक्षण हेतुसाठी संगणकाचा वापर कसा कराल? 12

विभाग दुसरा

5. कंपनी कायदा 1956 नुसार सविस्तर तपासणी यावर सविस्तर स्पष्टीकरण द्या. 12
6. भारतात अंकेक्षण आणि हमीप्रमाणक मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 12
7. खालील बाबी थोडक्यात स्पष्ट करा. 12
- अ) संगणिकीकृत आंकेक्षण कार्यक्रम.
- ब) अंतर्गत नियंत्रणासाठी प्रवाह तक्ता.
- क) मुल्यांकन

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

304 SPECIALIZATION PAPER - III
(c) Human Resources Management - III (2343)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 is compulsory.
5. Attempt any two questions from section - I and any two questions from section - II
6. All questions carry equal marks.
7. Figures to the right indicate full marks.

1. What is the meaning of Industrial Relation. Comment on the different roles played by the state in industrial relation. 12

SECTION - I

2. Explain the means to be adopted to reducing industrial conflicts. 12
3. Discuss the main obstacles faced by trade unions in India. 12
4. Define Grievances. Discuss their various causes. 12

SECTION - II

5. Describe the machinery for prevention and settlement of industrial disputes in India. 12
6. What is Industrial Discipline. Explain the principles of discipline. 12
7. Write notes on any two. 12
- a) Industrial and Human Relation.
  - b) Nature of Industrial disputes.
  - c) Positive and Negative discipline .
  - d) Functions of trade unions.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
6. विभाग 1 मधील कोणतेही दोन व विभाग 2 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
8. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. औद्योगिक सहसंबंध म्हणजे काय? औद्योगिक सहसंबंधाच्या बाबतीत सरकारच्या विविध भूमिकांबद्दल चर्चा करा. 12

विभाग - 1

2. औद्योगिक कलह कमी होण्याबाबत वापरले जाणारे मार्ग स्पष्ट करा. 12
3. भारतातील कामगार संघटनांसामोर असणाऱ्या विविध प्रश्नांची चर्चा करा. 12
4. तक्रारीची व्याख्या द्या, तक्रारीच्या विविध कारणांची चर्चा करा. 12

विभाग - 2

5. भारतातील औद्योगिक समस्यांचे निराकरण व अटकाव यासंबंधी असलेली यंत्रणा विशद करा. 12
6. औद्योगिक शिस्त म्हणजे काय? शिस्तीचे तत्वे स्पष्ट करा. 12
7. टिपा लिहा कोणत्याही दोन. 12

- अ) औद्योगिक व मानवी संबंध.
 ब) औद्योगिक कलहाचे स्वरूप.
 क) सकारात्मक व नकारात्मक शिस्त.
 ड) कामगार संघटनांची कार्ये

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204

Specialization - II (New) (From 2014)
(a) Advanced Accountancy – II (12041)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory. In addition attempt any two other questions from Section - I, and attempt any two questions from Section - II.
5. Use of non-programmable calculator is permissible.

SECTION – I

1. The following balances were extracted from the books of M/s Rahul & Brothers, a building Contractor as at 31st March 2014.

12.

	₹
Materials issued to site	6,27,200
Wages paid	7,34,550
Wages Outstanding on 31-03-2014	7,200
plant issued to site	60,000
Direct charges paid	25,150
Direct charges outstanding on 31-03-2014	2,100
Establishment charges	56,500
Stock of Materials at site on 31-03-2014	12,000
Value of work certified at 31-03-2014	16,50,000
Cost of work not yet certified	35,000
Cash received on Account of Architect's certificate	14,10,750

The work was commenced on 1st April, 2013 and the contract price agreed at ₹ 22,50,000.

Prepare contract Account for the year, Providing for depreciation of plant at 25%. As per AS-7 calculate the profit or loss on the contract to date and make such provisions in the contract account as you consider desirable. Set out also extract of the contractor's Balance sheet so far as it relates to the contract.

2. The Summarised trading and Profit & Loss A/c of Janoo Ltd. for the year ending on 31st March 2014 prepared under historical cost convention is as follows. 12

Particulars		₹
Sales		10,00,000
Less- Cost of goods sold		
Opening stock	1,50,000	
Purchases	6,00,000	
Less-closing stock	<u>7,50,000</u>	
	<u>1,80,000</u>	<u>5,70,000</u>
Gross Profit		4,30,000
Less - Depreciation	75,000	
Other Running Costs	2,75,000	3,50,000
Net Profit		80,000

The following price indices have been provided for company's stocks and fixed assets. (Fixed Assets were purchased on 1st April, 2009).

Particular	Stocks	Fixed Assets
On 1st April, 2009	100	100
As at 31st March, 2013	120	132
Average for the year 2013-14	124	134
As at 31st March, 2014	128	136

Prepare the current – cost Profit & Loss Account of the company containing cost of sales Adjustment and Depreciation Adjustment.

3. The New York (USA) branch of Rahul Enterprises, Jalgaon, (India) has sent the following Trial Balance as at 31st March, 2014 to the head office. 12

Trial Balance
As on 31st March, 2014
Amt. in the US \$

Particulars	Debit (US \$)	Credit (US \$)
Head Office A/c	-	22,800
Stock as on 1-04-2013	11,200	-
Goods from the head office	64,000	-
Sales	-	84,000
Debtors and Creditors	4,800	3,400
Trade Expenses	5,000	-
Machinery	24,000	-
Bank Balance	1,200	-
Total ₹	1,10,200	1,10,200

In the books of the head office of Rahul Enterprises, Jalgaon (India) the Branch A/c Stood as follows

New York Branch A/c
(Amt. in Indian Rupees)

	₹		₹
To Bal b/d	8,10,000	By Cash	33,45,000
To Goods sent to Branch A/c	38,25,000	By Bal c/d	12,90,000
	46,35,000		46,35,000

The following further information is made available:-

- 1) Machinery was acquired on 1st January 2013 when \$1 = ₹ 55.
- 2) Machinery is to be depreciated @ 10%.
- 3) Goods are sent to the branch at cost plus 10% and the branch sells the goods at the Invoice price plus 25%.
- 4) The branch manager is entitled to a commission of 5% on the profits of the branch.
- 5) The rates of exchange were as under –
on 1st April, 2013 ₹ 54 per US \$
on 31st March, 2014 ₹ 61 per US \$
Average for the year 2013-14 ₹ 60 per US \$

Prepare:

- a) Trial balance of the branch incorporating adjustments converting the US\$ into Indian Rupees.
- b) Branch trading and Profit & Loss A/c for the year ended on 31st March, 2014, and
- c) Balance sheet as on that date.

4. The following balances have been extracted from the books of Shubh-Rajani Electric Co. Ltd. for the year 2013-14.

12

- i) Fixed Assets expenditure upto 1st April, 2014.
  - a) Land & Buildings ₹ 10,00,000.
  - b) Machinery ₹ 15,00,000.
- ii) Additions during the year 2013-14 Machinery ₹ 3,50,000.
- iii) Depreciation Fund –
  - a) Machinery ₹ 3,00,000.
  - b) Buildings ₹ 1,00,000.
- iv) Authorised capital ₹ 50,00,000 dividend into Equity shares of ₹ 100 each.

- v) Issued and fully paid up capital – 20,000 Equity shares of ₹ 100 each, including 2,500 Eq. shares issued during the year.
- vi) 7.5% Debentures of ₹ 10,00,000 secured by a charge on fixed Assets.
- vii) Balance of Profit & Loss A/c as on 31st March 2014 credit ₹ 2,02,500.
- viii) Other balances as on 31st March 2014
- a) Credit balances:
Sundry creditors ₹ 2,50,000.
Reserve Fund ₹ 5,00,000.
- b) Debit balances:
Sundry Debtors ₹ 4,50,000.
Stock ₹ 3,02,500
Cash at Bank ₹ 2,00,000
Cash on hand ₹ 50,000
Reserve Fund Investment at cost ₹ 5,00,000 (Market value being ₹ 5,25,000)

Prepare Balance Sheet as at 31st March, 2014 as per companies Act 1956 (Revised Schedule – VI).

SECTION – II

5. Explain the concept, Functions and powers of C & AG of India. 12
6. a) Explain the significance of Environmental Accounting. 6
- b) Enumerate the advantages and limitations of Accounting for Price Level changes. 6
7. Write precise answers of the following questions (Any Three). 12
- a) State the essential features of Responsibility Accounting.
- b) Give the steps in Responsibility Accounting.
- c) Explain the role of Forensic Accountant.
- d) Write a note on "Areas covered by Forensic Accounting".
- e) Write a note on "Public Accounts Committee".

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204 - SPECIALIZATION - II (NEW) (FROM 2014)
(b) Advanced Cost Accountancy - II (12042)

P. Pages : 3

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 in Section-I is Compulsory. In addition attempt any two other question from Section I and attempt any two questions from Section II.
5. All Questions Carry equal marks.
6. Use of non-programmable calculator is permissible.
7. Answers to the question from both the sections are to be written in one and the same answer book.

SECTION - I

1. From the following information for the year 2013-2014 you are requested to prepare necessary accounts under the systems of integrated account.

12

Particular	Rs.
Material Purchased on Credit	1,48,000
Wages paid	1,68,000
Wages productive	1,48,000
Wages unproductive	20,000
Material issued to production	1,28,000
Works expenses incurred	65,000
Works expenses charged to production	86,000
Office and administration expenses paid	44,000
Office and administration expenses charged to production	43,500
Selling overhead paid	45,000
Selling overhead charged to sales	45,000
Sales credit	3,90,000
Finished Goods Produced during the year (all good were sold)	3,00,000

2. From the following data prepare a statement showing profit as per Financial Records.

Particulars	Rs.
Profit as per Cost account	1,45,500
Works overheads Under-recovered	9,500
Administrative overheads Under recovered	22,750
Selling overheads over recovered	19,500
Overvaluation of opening stock in Cost accounts	15,000
Overvaluation of closing stock in Cost accounts	7,500
Interest earned during the year	3,750
Rent received during the year	27,000
Bad Debts written off during the year	9,000
Preliminary expenses written off during the year	18,000

3. The following figures have been extracted from the cost records of a Manufacturing unit.

Particulars	Rs.
Stores : Opening Balance	30,000
Purchases	1,60,000
Transfer from work in progress	80,000
Issues to work in progress	1,60,000
Issues to Repairs and Maintenance	20,000
Deficiencies found in stock taking	6,000
Work in Progress:	
a) Opening Balance	60,000
b) Direct wages applied	60,000
c) Overheads applied	2,40,000
d) Closing balance	40,000

Finished products: Entire output is sold at a profit of 10% on actual cost from work in progress. Actual wages incurred Rs. 70,000. Actual overhead in incurred Rs. 2,50,000. Items not included in cost records were Income from investments Rs. 10,000 and loss on sale of Capital Assets Rs. 20,000. Draw up stores Control Account work in progress Control Account, Closing profit and Loss Account and profit and loss Account.

4. Draw a pie diagram and percentage Bar Diagram to represents the following data of proposed expenditures by a state Government for the year 2013-2014. 12

Items	Proposed Expenditure (in Million Rs.)
Agriculture & Rural Development	4,200
Industries and Urban Development	1,500
Health and Education	1,000
Miscellaneous	500
Total	7,200

SECTION - II

5. What are the advantages of uniform Costing System? Also explain briefly its limitations. 12
6. a) What is inter firm Comparison? What are its objectives? 6
 b) Mention any Six areas of maintenance of Cost accounting records. 6
7. Write precise answers of the following questions (Any three). 12
- a) Explain the Important legal provisions of cost Audit.
- b) Write a brief note on 'Integrated accounts'.
- c) What do you understand by reconciliation of cost and financial accounts?
- d) Explain the requisites of an Effective Information system.
- e) Give details of the Information needs for various levels of Management.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204 - SPECIALIZATION - II (NEW) (FROM 2014)
(c) Human Resources Management – II (12043)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Write **any two** questions from Section I and **any two** from Section – II.
6. All questions carry equal marks.
7. Figures to the right indicate full marks.

1. Write short notes **any three**. **12**
  - a) Human resource audit.
  - b) Role of trade unions.
  - c) E-recruitment.
  - d) Functions of HR departments.
  - e) Employee morale.

SECTION – I

2. Explain the contribution of Hawthorne and Pittsburgh experiment about organisational relation. **12**
3. What is labour welfare? Explain the duties of labour welfare officer. **12**
4. Discuss the different issues related to female employees. **12**

SECTION – II

5. Explain the importance of sound salary administration. **12**
6. Discuss the importance of human resource management both at micro and macro level. **12**
7. Explain different theories of motivation. **12**

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. विभाग I मधील कोणतेही दोन प्रश्न व विभाग II मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
8. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
  - अ) मानव संसाधनाचे अंकेक्षण
  - ब) कामगार संघटनांची भूमिका.
  - क) यांत्रिक भरती
  - ड) मानव संसाधन विभागाची कार्ये
  - इ) कर्मचाऱ्यांची नैतिकता.

विभाग - पहिला

2. संघटनात्मक संबंधामध्ये हार्थोन आणि पिटसबर्ग प्रयोगांचा सहभाग स्पष्ट करा. 12
3. कामगार कल्याण म्हणजे काय ? कामगार कल्याण अधिकाऱ्याची कर्तव्ये स्पष्ट करा. 12
4. महिला कर्मचाऱ्यांशी संबंधित वेगवेगळ्या प्रश्नांची चर्चा करा. 12

विभाग - दुसरा

5. आदर्श वेतन प्रशासनाचे महत्व स्पष्ट करा. 12
6. मानस संबंध व्यवस्थापनाचे महत्व सुक्ष्म व समग्रलक्षी अर्थाने स्पष्ट करा. 12
7. अभिप्रेरणेचे विविध सिध्दान्त स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204 - SPECIALIZATION - II (NEW) (FROM 2014)
(d) Marketing Management – II (12044)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory and attempt **any two** questions from 2 to 4.
5. Attempt **any two** questions from Section – II.

SECTION – I

1.	Write short notes any three .	12
	a) Trends in agriculture price policies.	
	b) International trading environment.	
	c) Export price quotations.	
	d) International market selection.	
	e) Technological environment.	
2.	Discuss rural market segmentation.	12
3.	Define international marketing discuss it's scope.	12
4.	Discuss the 7 p's in service marketing mix ?	12

SECTION – II

5.	Define the term service marketing ? State different service marketing activities ?	12
6.	Describe in International pricing methods.	12
7.	What is rural marketing ? Describe the rural marketing environment.	12

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे. आणि प्रश्न क्र. 2 ते 4 पैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा दुसऱ्या विभागातील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

विभाग-पहिला

1. टिपा लिहा कोणत्याही तीन. 12
 अ) शेतमाल किंमत धोरणाची सद्यस्थिती
 ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार वातावरण.
 क) निर्यात किंमत निविदा.
 ड) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ निवड.
 इ) तांत्रिक वातावरण.
2. ग्रामीण बाजारपेठ विभागीकरण चर्चा करा. 12
3. आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याख्या सांगून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. 12
4. सेवा विपणन मिक्षातील 7p's वर चर्चा करा. 12

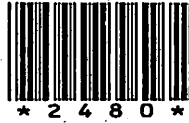
विभाग-दुसरा

5. सेवा विपणन हि संज्ञा स्पष्ट करा ? तसेच सेवा विपणनाच्या विविध क्रिया कला चर्चा करा. 12
6. आंतरराष्ट्रीय किंमत पद्धती वर्णन करा. 12
7. ग्रामीण विपणन म्हणजे काय ग्रामीण विपणनातील वातावरण स्पष्ट करा. 12

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204 - SPECIALIZATION - II (OLD) (JUNE 2011)
(a) Advanced Accountancy – II (1241)

P. Pages : 5

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal mark.
5. Questions No. 1 is compulsory.
6. Solve any two questions from Section - I and any two questions from Section - II.
7. Use of simple calculator is allowed.

1. The following are the balances on 31st March, 2012 in the books of Tara Nagar Power & Light Pvt. Ltd. **12**

	Debit Rs.	Credit Rs.
Machinery, on April 1, 2011	24,00,000	-
Machinery Expended during 2011-12	20,000	-
Land on April 1, 2011	6,00,000	-
Land expended during 2011-12	20,000	-
Mains including cost of laying	8,00,000	-
Mains expended during 2011-12	2,04,000	-
Share Capital	-	21,96,000
Debentures	-	8,00,000
S. Creditor	-	4,000
Depreciation Fund A/C	-	10,00,000
S, Debtors for current supplied	1,60,000	-
Other Debtors	2,000	-
Cash	20,000	-
Cost of generation of electricity	1,40,000	-
Cost of distribution of electricity	20,000	-
Rent, Rates, Taxes	20,000	-
Management expenses	48,000	-
Depreciation	80,000	-
Sale of Current	-	5,20,000
Rent of meters	-	20,000
Interest on Debentures	40,000	-
Interim Dividend	80,000	-
Balance of Net Revenue A/C April-2011	-	1,14,000
	46,54,000	46,54,000

From the above Trial Balance prepare Revenue A/C, Net Revenue A/C, Capital A/C and General Balance Sheet as at 31-3-2012 under Double A/C System.

SECTION - I

2. M/S D. S. R. carried on a business of drapers and Tailors in Jalgaon. D was in charge of Dept. A dealing in cloth, S that of Dept. B, Selling garments and R of Dept. C the tailoring section. The following is the Trading & Profit & Loss A/C of the firm for the six months ended on 31st March 2013. 12

Trading & Profit & Loss A/C

Particulars	Rs	Particulars	Rs
To Opening Stock		By Sales	
Cloth (A) 4,00,000		Cloth (A)	18,00,000
Redymade		Redymade	
Garments (B) 2,40,000		Garments (B)	13,00,000
Tailoring (C) 2,00,000	8,40,000	Tailoring (C)	9,00,000
"Purchases		By Discounts	8,000
Cloth (A)	14,07,000	"Closing Stock	
Ready-made Garments(B)	8,06,000	Cloth (A)	4,51,000
Tailoring (C)	4,44,000	Ready-made Garments (B)	2,23,000
"Salaries & Wages	4,80,000	Tailoring (C)	2,16,000
"Advertisement	24,000		
"Rent	1,08,000		
"Discount Allowed	12,000		
"Sundry Expenses	1,20,000		
Depreciation on furniture & Fitting	7,500		
Net Profit	6,49,500		
	48,98,000		48,98,000

After taking into consideration the following. Prepare Departmental Trading & Profit & Loss A/C for each of the three Departments. Also show working details.

- 1) Cloth of the value of Rs. 1,07,000 and other goods of the value of Rs. 6,000 were transferred at cost by Depts. A & B respectively to Dept. C.
- 2) Cloth and garments are sold in the show room, Tailoring work is carried out at the workshop.

- 3) The details of salaries & wages were as follows:
  - a) General office 50%, Showroom 25%, workshop 25% (75% of which is for tailoring wages alone.)
  - b) Allocate General Office Exps. in the proportion 3:2:1 among the Depts. A, B and C.
  - c) Distribute showroom expenses in the proportion 1 : 2 between Depts. A & B.
- 4) The workshop rent is Rs. 10,000 p.m. The rent of the General Office and showroom is to be divided equally between the Depts. A and B.
- 5) Depreciation charges to be allocated equally amongst the three departments.
- 6) All other expenses are to be allocated on the basis of turnover of each department.
- 7) Discount received are to be distributed amongst the three Depts. in the proportion of 8:5:3.

3. A building contractor having under taken construction work at a contract price of Rs. 50,00,000 began the construction work on 1st Jan, 2012. The following are the particulars of the contract upto 31st Dec, 2012.

12

	Rs.
Machinery installed at site	3,00,000
Materials sent to site	17,06,980
Labour at site	14,87,500
Direct expenses	63,340
Overhead charges allocated	82,520
Materials returned from site	10,980
Work certified by architect	39,00,000
Cash received	36,00,000
Cost of work not certified yet	90,000
Materials in hand on 31-12-2012	37,660
Wages accrued due on 31-12-2012	53,800
Value of machinery on 31-12-2012	2,20,000

It was decided that the profit made on the contract in the year should be arrived by deducting the cost of work certified from the total value of the architect's certificate, that 1/3 of profit so arrived at should be regarded as a provision against contingencies and

such provision should be increased by taking to the credit of Profit & Loss A/C such portion of the 2/3 profit as the cash received bore to work certified.

Prepare the Contract A/C for the year and show the amount taken to the credit of the Profit & Loss A/C.

4. The following is the combined trial balance of the head office in Mumbai & its New York branch as on 30th sept 2012.

12

	Head Office		New York Branch	
	Dr. Rs.	Credit Rs.	Dr. \$	Cr. \$
Capital Account	-	15,00,000	-	-
Land & Building	11,00,000	-		
Goodwill at cost	50,000	-		
Plant & Machinery	8,00,000	-	1,20,000	-
Furniture & fitting	30,000	-	8,000	-
Stock 30-09-2011	3,40,000	-	56,000	-
Purchases	16,54,000	-	2,40,000	-
Goods from H. O.	-	-	80,000	-
Goods to New York Branch	-	3,94,000	-	-
Wages	42,000	-	2,000	-
Carriage Inward	6,000	-	1,000	-
Sales	-	22,54,000	-	4,16,000
Salaries	54,000	-	6,000	-
Rent, Rates	12,000	-	2,000	-
Insurance	7,000	-	1,000	-
Trade Expenses	12,000	-	1,000	-
Head Office A/C	-	-	-	1,14,000
New York Branch	4,30,000	-	-	-
S. Debtors & Creditors	2,20,000	7,21,000	24,000	17,000
Cash at Bank	1,10,000	-	5,000	-
Cash in hand	2,000	-	1,000	-
	48,69,000	48,69,000	5,47,000	5,47,000

The following adjustments are necessary.

- i) Closing stock was valued: H. O. Rs. 2,92,000, New York \$ 52,000.

- ii) Outstanding wages: H. O. Rs. 3,000; New York \$ 1,000.
- iii) Prepaid Insurance: H. O. Rs. 1,000; New York \$ NIL.
- iv) Depreciation on Plant & Machinery & Furniture & fittings @ 10% p.a.

You are informed that, rates of exchange were as follows.

Sept. 1, 2011 when the plant & Machinery & Furniture & fittings were purchased \$ 10 to Rs. 380, Octo, 1, 2011 \$ 10 to Rs. 450, Sept, 30, 2012 \$ 10 to Rs. 470 and the average rate for the year \$ 10 to Rs. 460.

You are required to prepare New York Branch Trading & Profit & Loss A/C in the books of Head Office.

SECTION - II

- 5. What do you mean by Inflation Accounting? Explain the objectives and limitations of Inflation Accountings. 12
- 6. a) Explain the AS-3 as regards changes in financial position. 6
- b) Explain the need of maintaining departmental accounts. 6
- 7. Write notes on. 12
- a) AS - 13 as regards Accounting for Investments.
- b) Explain the escalation clauses in construction contracts.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

204 - SPECIALIZATION - II (OLD) (JUNE 2011)
(c) Human Resources Management – II (1243)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 is compulsory.
5. Write **any two** question from Section I and write **any two** question from Section – II.
6. All question carry equal marks.
7. Figures to the right indicate full marks.

1. Explain the objective and importance of human resource development. 12

SECTION – I

2. Explain the function of labour welfare officer. 12

3. What is meant by downsizing ? Explain the objective and effect of downsizing. 12

4. What is human relation ? State the various measures to improve human relation. 12

SECTION – II

5. Explain the concept of worker's participation in management and state the methods of worker's participation in management. 12

6. What is human resource audit ? Give feature and benefits of human resource audit. 12

7. Write short notes **any two**. 12

- a) E-recruitment and E-learning
- b) Wages method in India.
- c) Human relation problems.
- d) Hawthorne experiment of employee and employer relation.

*****

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक एक अनिवार्य आहे.
6. विभाग एक मधील कोणतेही दोन आणि विभाग दोन मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण दर्शवितात.
8. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. मानव संसाधन विकासाची उद्दिष्टे आणि महत्त्व स्पष्ट करा. 12

विभाग-पहिला

2. कामगार कल्याण अधिकाऱ्यांची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. 12
3. आकारमानात घट (डाऊनसाइजिंग) म्हणजे काय ? आकारमान घट (डाऊनसाइजिंग) चे उद्दिष्टे आणि परिणाम स्पष्ट करा. 12
4. मानवी संबंध म्हणजे काय ? मानवी संबंध सुधारण्यासाठी विविध उपाया बाबत माहिती सांगा. 12

विभाग-दुसरा

5. कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभागाची संकल्पना स्पष्ट करून कामगारांचा व्यवस्थापन सहभागाच्या पध्दती स्पष्ट करा. 12
6. मानवसंसाधन लेखा परिक्षण म्हणजे काय ? मानवसंसाधन लेखापरिक्षणाचे वैशिष्ट्ये आणि फायदे सांगा. 12
7. टीपा लिहा कोणतेही दोन. 12

अ) यांत्रिक भरती आणि यांत्रिक प्रशिक्षण	ब) भारतातील वेतन पध्दती
क) मानवी संबंध समस्या	ड) कामगार व मालक संबंधाविषयी हॉर्थॉन प्रयोग

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आघात - 045

404 SPECIALIZATION PAPER - IV
(a) Advanced Accountancy - IV
(2441)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Question No. 1 is compulsory.
6. Write any two questions from Section - I and any two questions from Section - II.
7. Use of simple calculator is permissible.
8. Marathi medium is allowed for theory question.

1. Write precise answers of any three of the following : 12
- a) State the scope of Internal Audit.
  - b) State any four important aspects reported in Audit report of Co- operative Societies.
  - c) State the need of Audit programme.
  - d) State the role of CAG of India.
  - e) What are the objects of Government Audit?

SECTION - I

2. Discuss in detail the salient features of Bank Audit. 12

3. Explain the steps involved in the Audit of Educational Institute. 12
4. Discuss the steps involved in the Audit of Hospital. 12

SECTION - II

5. Explain the function and powers of Public Accounts Committee. 12
6. Discuss on Funds maintained by Government for meeting expenditures and receipts. 12
7. Explain briefly the following : 12
- a) Audit of Departmental Commercial undertaking.
  - b) Verification of Fixed Assets of Bank.
  - c) Audit of Local Bodies.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
7. विभाग 1 मधून कोणतेही दोन प्रश्न तसेच विभाग 2 मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
8. नॉन प्रोग्रॅमेबल गणक यंत्राला परवानगी आहे.
9. थेरी प्रश्नाची उत्तरे लिहिण्यासाठी मराठी मिडीयमची परवानगी आहे.

1. कोणत्याही तीन प्रश्नांची मुद्देसूद उत्तरे लिहा.

12

- अ) अंतर्गत अंकेक्षणाची व्याप्ती सांगा.
- ब) सहकारी संस्थेच्या अंकेक्षण अहवालात येणाऱ्या कोणत्याही चार बाबी सांगा.
- क) अंकेक्षण कार्यक्रमाची गरज स्पष्ट करा.
- ड) भारतातील महालेखापरिक्षकाची भूमिका सांगा.
- इ) सरकारी अंकेक्षणाची उद्दिष्टे कोणती?

विभाग - पहिला

2. बँक अंकेक्षणाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

12

3. शैक्षणिक संस्थेच्या अंकेक्षणाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

12

4. रुग्णालयाच्या अंकेक्षणातील पायऱ्यावर चर्चा करा.

12

विभाग - दुसरा

5. लोक लेखा समितीचे कार्य व अधिकार स्पष्ट करा. 12
6. सरकार द्वारा खर्च आणि प्राप्तीसाठी निधी कशाप्रकारे निर्माण केला जातो यावर चर्चा करा. 12
7. खालील गोष्टी थोडक्यात स्पष्ट करा. 12
- अ) विभागीय व्यावसायिक उद्योगाचे अंकेक्षण
- ब) बँकेच्या स्थिर मालमत्तेचे सत्यापन
- क) स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अंकेक्षण.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

404 SPECIALIZATION PAPER - IV
(b) Advanced Cost Accountancy - IV
(2442)

P. Pages : 3

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. In section – I question no. 1 is compulsory. Attempt any two questions from section – I and any two question from section – II.
5. Use of non-programmed calculator is allowed.
6. Marathi medium is allowed for theory questions.

SECTION – I

1.

Rajaniraj Mfg. Company manufactured products R and S During August 2013 it expects to sell 5000 kgs of R and 20,000 kgs of S. Direct materials A, B and D are mixed in equal proportion to produce product R. Material B, C and D are mixed in the proportion of 3:5:2 to produce product S. There is no loss of weight in production.

12

Actual and budgeted inventories in quantities and costs for the month are as follows:

Particulars	Opening inventory kgs	Desired End inventory kgs	Anticipated cost ₹ per kg
Product : R	1,000	500	—
S	5,000	6,000	—
Material : A	1,500	1,000	5.50
B	1,000	2,000	5.00
C	10,000	3,000	1.00
D	5,000	6,000	3.50

You are required to prepare :

- a) The production Budget.
- b) The material purchase Budget indicating the expenditure for raw materials for August 2013.

2. Given that the cost standards for materials consumption are 40 kgs at ₹ 100 per kg, compute the material variances of A, B, C and D when actuals are : 12
- 48 kgs at ₹100 per kg.
  - 40 kgs at ₹120 per kg
  - 48 kgs at ₹120 per kgs
  - 36 kgs for a total cost of ₹ 3,600.

3. A plant at present operating at 75% capacity and producing 2,40,000 units variable costs per unit are as follows: 12
- Direct material ₹ 1.50
Direct labour ₹ 2.00
Variable overhead ₹ 0.50

An offer is received from a foreign customer to buy 60,000 units at ₹ 4.50 per unit management hesitates to accept the offer because the current selling price is ₹ 5.25 per unit. No change is expected in respect of fixed overheads which will remain unaltered at the following figures.

Administrative overheads ₹180,000

Selling and distribution overheads ₹ 80,000

However the export order shall require special packing which will cost @ ₹ 20 per 100 units. Advice the management whether the order should be accepted or not and prepare statement of comparative profitability.

4. Draw up a flexible budget for overhead expenses on the basis of the following data and determine the overhead rates at 70%, 80% and 90% plant capacity 12

Particulars	At 80% capacity ₹
Variable overheads :	
Indirect labour	1,20,000
Stores including spares	40,000
Semi-variable overheads :	
Power (70% variable)	2,00,000
Repairs & maintenance (60% fixed)	20,000
Fixed overheads:	
Depreciation	1,10,000
Insurance	30,000
Salaries	1,00,000
Total overheads	₹ 6,20,000

Estimated direct Labour hours = 1,24,000 Hrs

SECTION - II

5. Explain the concept of 'capital budgeting' state the various types of capital investment decisions. 12
6. Explain the various types of Labour variances with suitable illustrations. 12
7. Write short notes on any three. 12
- a) Pay back method.
  - b) Break-Even analysis.
  - c) Zero-base budgeting.
  - d) Standard cost vs. Historical cost.
  - e) Key-Factor.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

404 SPECIALIZATION PAPER - IV
(c) Human Resources Management - IV (2443)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1st is compulsory and write **any two** question from questions no 2 to 4.
5. Write **any two** questions from **section II**.
6. All questions carry equal marks.
7. Answer to both section shall be written in the same answer book.
8. Figures to the right indicate full marks.

SECTION - I

1.	State the definitions of Factory and explain different provisions related to Health of workers according to Factories Act. 1948.	12
2.	What is deductions from wages? Explain various deductions from wages According to the payment of wages Act 1936.	12
3.	Discuss the object, scope & definitions of Employees state Insurance Act 1948.	12
4.	Discuss the following provisions relating to payment of wages Act. 1936.	12
	a) Time of payment of wages. b) Fixation of wages period.	

SECTION – II

5.	Discuss the obligations and right of Apprentices According to Apprentice Act 1961.	12
6.	Explain the offences, penalties and obligations of employers according to minimum wages act. 1948.	12
7.	Write short notes only two .	12
	a) Occupational diseases.	
	b) Difference in between partial and total disablement.	
	c) Offence & penalties of factories Act 1948.	
	d) Contributions in employees state Insurance act 1948.	

*****

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे. विभाग एक मधील उर्वरित तीन प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
6. विभाग दोन मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
8. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
9. दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावी.

विभाग - पहिला

1. कारखान्याची व्याख्या सांगा आणि कारखाना कायदा 1948 नुसार आरोग्य विषयक तरतुदी स्पष्ट करा. 12
2. मजुरीतून कपात म्हणजे काय? मजुरी देण्यासंबंधीचा कायदा 1936 नुसार मजुरीतून कोणकोणती कपात करता येते. 12
3. कामगार राज्य विमा कायदा 1948 नुसार कायद्याचा उद्देश, व्याप्ती व व्याख्या यावर चर्चा करा. 12
4. मजुरी देण्याविषयक कायदा 1936 नुसार खालील तरतुदीवर चर्चा करा. 12
अ) मजुरी देण्याविषयक काल मर्यादा.
ब) मजुरीचा काळ निश्चित करणे.

विभाग - दुसरा

5. अॅप्रेटीस कायदा 1961 नुसार शिकावू उमेदवारावरिल बंधने व अधिकार यावर चर्चा करा. 12
6. किमान मजुरी कायदा 1948 नुसार गुन्हा, दंडात्मक शिक्षा आणि मालकावरिल बंधने स्पष्ट करा. 12
7. टिपा लिहा फक्त दोन. 12
अ) व्यावसायिक रोग.
ब) आंशिक आणि पूर्ण असमर्थता यामधील फरक.
क) कारखाना कायदानुसार गुन्हा आणि दंड.
ड) कामगार राज्य विमा कायदा 1948 मधील वर्गणी.

*****